

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра педагогіки та психології дошкільної та спеціальної освіти

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Етнопсихологія

вибіркова

Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта (Психологія в закладах дошкільної освіти)»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

(назва факультету, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

Розробники: **КОСТИК Любов Богданівна,**
ЗУБРИЦЬКА Анастасія Олегівна
кандидат філологічних наук,
асистент кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти,
асистент кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти

Профайл викладача (-ів) <http://preschool.cv.ua>
<http://preschool.cv.ua>

Контактний тел.

E-mail: l.kostyk@chnu.edu.ua
a.zubrytska@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=7096>

Консультації Консультації з навчальної дисципліни проводяться очно та онлайн.
Очні консультації: четвер з 13.00. до 15.00
ауд. 505, корпус № 8 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Онлайн-консультації (за попередньою домовленістю): вівторок з 14.00 до 15.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Етнічна психологія - це галузь психологічної науки, яка вивчає психологічні особливості нації (етносу, народу) та їх представників; закономірності, джерела і чинники національної (етнічної) свідомості та самосвідомості, національний характер, механізми національної (етнічної) ідентифікації та етностереотипізації; психологію міжнаціональних (міжетнічних) відносин. Об'єктом вивчення етнопсихології є нація, етнос і народ. Етнічна психологія - одна з найдинамічніших галузей психології, яка займає важливе місце як складова професійної освіти психолога, оскільки дає уявлення про культурну зумовленість психіки та поведінки людини, формування особистості в культурі та соціальній психології міжкультурного спілкування і взаємодії. Курс „Етнопсихологія” є теоретичною основою для формування у майбутніх психологів, педагогів здатності відслідковувати ментальні прояви психіки, визначати міру їх впливу на життєдіяльність особистості та динамічні прояви соціальної групи.

2. Мета навчальної дисципліни: оволодіння системою загальнотеоретичних та практично-орієнтованих знань, умінь і навичок стосовно психологічного опосередкування міжетнічної взаємодії, усвідомлення національно-психологічних властивостей людини певної етнічної культури, ментальності; розуміння соціально-психологічних механізмів творення і розвитку нації та психічних ознак етносу.

3. Пререквізити. Етнопсихологія є міждисциплінарною галуззю знання та має тісний зв'язок із дисциплінами «Психологія загальна», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна».

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

предмет і завдання етнопсихології; основні поняття етнопсихології; основні динамічні характеристики етносу, такі як національні почуття, етнічні стереотипи (автостереотипи, гетеростереотипи), етнічні установки;

методи дослідження у етнопсихології; основні статичні характеристики етносу; види етнічних конфліктів та стадії їх розвитку.

вміти: застосовувати різні методи дослідження в етнопсихології; використовувати різноманітні методики для дослідження психологічних особливостей етносу.

Компетентності, визначені Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання та виховання дітей раннього й дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (КЗ):

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Знання:

КЗ-10. Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості на основі етичних міркувань (мотивів) доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності (КС):

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР-09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумково-го контролю
			кредитів	Годин	Лекції	практичні	семінарські	Лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1-4	5	3	90	30	–	15	–	45	–	залік
Заочна		5	3	90	10	–	–	–	80	–	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	с	Лаб	інд	с.р.		Л	с	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1 Теоретичні основи етнопсихології як науки												
Тема 1. Етнопсихологія як міждисциплінарна галузь знань	11	4	2	–	–	5	11	1	–	–	–	–	10
Тема 2. Проблема етносу і нації в етнопсихології	11	4	2	–	–	5	11	1	–	–	–	–	10
Тема 3. Статичні і динамічні характеристики етносу	11	4	1	–	–	6	12	1	–	–	–	–	10
Тема 4. Теоретичні підходи до вивчення етнопсихологічних особливостей. Етногенез українців	12	3	2	–	–	7	11	2	–	–	–	–	10
Разом за ЗМ1	45	15	7	–	–	23	45	5	–	–	–	–	40

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	С	Лаб	інд	с.р.		Л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2 Етнопсихологічні характеристики окремих народів світу											
Тема 5. Особливості національного характеру українського народу	10	3	2	–	–	5	11	2	–	–	–	9
Тема 6. Особливості національного характеру окремих народів світу	12	4	2	–	–	6	11	1	–	–	–	10
Тема 7. Народно-лікувальна практика в різних культурах	12	4	2	–	–	5	11	1	–	–	–	10
Тема 8. Мова як етноформуюча та етнодиференціююча ознака етносу	11	4	2	–	–	6	12	1	–	–	–	11
Разом за ЗМ 2	45	15	8	–	–	22	45	5	–	–	–	40
Усього годин	90	30	15	–	–	45	90	10	–	–	–	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
Змістовий модуль 1 Теоретичні основи етнопсихології як науки	
1	Тема 1. Етнопсихологія як наука. Предмет і методи етнопсихології
2	Тема 2. Проблема етносу і націй в етнопсихології. Етногенез українців
3	Тема 3. Статичні і динамічні характеристики етносу
4	Тема 4. Психологічний склад етносу
5	Тема 5. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака етносу
6	Тема 6. Етнічна самосвідомість
Змістовий модуль 2 Етнопсихологічні характеристики окремих народів світу	
1	Тема 1. Особливості національного характеру українського народу
2	Тема 2. Особливості національного характеру окремих народів
3	Тема 3. Народно-лікувальна практика в різних культурах

№	Назва теми
4	Тема 4. Мова як етноформуюча та етнодиференціююча ознака етносу
5	Тема 5. Українська ментальність очима іноземців
6	Тема 6. Аутостереотипи українців
7	Тема 7. Стереотипи сприймання українцями представників інших націй
8	Тема 8. Сімейно-шлюбні стосунки в різних етнічних культурах

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми контролю:

– *поточний контроль* (максимально – 50 балів): оцінюється робота студентів на семінарських заняттях; виконання завдань для самостійного опрацювання студентами, практичних завдань, творчих робіт, презентацій, тестових і письмових робіт;

– *рубіжний контроль* (максимально – 10 балів за два модулі): за 10-бальною шкалою оцінюються модульні письмові роботи у кінці модуля 1 та модуля 2;

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів): залік. Форма проведення – письмова.

Підсумкова оцінка складається з таких елементів:

- робота на семінарських заняттях – 30 балів
- виконання самостійної роботи – 10 балів
- виконання модульних робіт – 20 балів
- залік – 40 балів.

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за усіма видами навчальної роботи згідно зі структурою залікових кредитів.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- доповіді, реферати, презентації за обраною темою;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- реферування наукової літератури;
- створення структурних (візуальних) схем.

За умов організації освітнього процесу в *онлайн-режимі* лекційні та семінарські заняття, консультації проводяться на платформах *Moodle, Google Meet*.

Поточне, рубіжне та підсумкове оцінювання (контроль) реалізуються на вказаних платформах у формі виконання розроблених викладачем автоматизованих тестів.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин і надання відповідних документів, що їх підтверджують, навчання може відбуватись за індивідуальним графіком

(підстава: оформлений студентом пакет документів, наказ ректора).

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, плагіату. У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положення про академічну доброчесність в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No2 від 24 лютого 2020 року. URL : <https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view?usp=sharing>).

Під час підсумкового контролю враховуються результати студента за всіма видами навчальної роботи згідно зі структурою екзаменаційних кредитів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо

Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

А – «зараховано» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

В, С – «зараховано» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

Д, Е – «зараховано» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи семінарські завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та семінарські заняття.

F – «не зараховано» з обов'язковим повним курсом – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та семінарські заняття.

Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)	Кількість	Сумарна
	балів	к-ть

Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2				(залікова робота)	балів
T1	T2	T3	T4	T6	T7	T8	T9	40	100
7	8	8	7	8	7	7	8		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Ольховецький С. М. Ольховецький В. С. Етнопсихологія. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві». 2019. 155 с.
2. Павленко В. М. Етнопсихологія: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 448 с.

Додаткова:

1. Антропологія трансформацій: українське суспільство в умовах глобалізації та міжкультурної взаємодії: кол. моногр. Київ: Дуліби, 2018. 184 с.
2. Дяків В. Народно-релігійний рух в етнокультурі українців (20-30- тіроки ХХ ст.). Київ: Наукова думка, 2019. 198 с.
3. Павлюк С. Енциклопедичний словник понять і термінів з етнології. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 448 с.
4. Цюняк О. П. Етнопсихологія: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. 76 с.

Інформаційні ресурси:

1. [Етнопсихологія.pdf](#)
2. <https://core.ac.uk/download/pdf/53036119.pdf>
3. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (м.Чернівці, вул. Лесі Українки,23) URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/01about>
4. Цифровий репозитарій наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=/ua/02infres>
5. Чернівецька обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Івасюка (м. Чернівці, вул. О. Кобилянської, 47). URL: <http://www.library.cv.ua/sample-page-2>
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Бібліотечні електронні ресурси та технології.

URL: http://nbuv.gov.ua/e_technology?field_e_technology_tid=444&field_yfpdf_tid=All

7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Наукові ресурси.
URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
8. Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова». Індекс УДК. Визначення індексів УДК, авторського знака для документів. URL: http://www.ukrbook.net/UDC_poslугy.html
9. Academic Plagiarism. URL: <https://academicplagiarism.com/>
10. Академічна доброчесність. Сайт кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти. URL: http://preschool.cv.ua/akadem_dobrochesnist/